

**SEMINAR
ZA MENTORJE**
13. in 14. 6.

**Cankarjev dom,
Ljubljana**

**vključujemo
in aktiviramo!**

JAK JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD

Projekt sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

**vključujemo
in aktiviramo!**

JAK JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD

**MOTIVACIJSKE ZNAČILNOSTI
RANLJIVIH ODRASLIH V PROGRAMIH
NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA**

Marko Radovan
(Filozofska fakulteta UL)

**Spreminjanje vloge učenja in
izobraževanja**

- Hitro zastarevanje znanja
- Globalizacija
- Demografske spremembe
- Pojav neoliberalizma

Vseživljenjsko učenje kot orodje za prilagajanje tem spremembam.

Katere so "ranljive skupine" v izobraževanju?

- Ranljive skupine odraslih označujejo značilnosti, ki jih ovirajo pri vključitvi v izobraževanje ali pa v samem procesu izobraževanja.
- EU je na problem ranljivih skupin začela opozarjati predvsem z vidika politike zaposlovanja – če nimaš službe, si socialno izključen...

Katere so "ranljive skupine" v izobraževanju?

- Raziskave kažejo, da gre najpogosteje za naslednje skupine prebivalstva:
  - ljudje s posebnimi potrebami,
  - migranti in etnične manjšine (vključno z Romi),
  - brezdomci,
  - (nekdanji) zaporniki,
  - odvisni od drog/alkohola,
  - starejši ljudje, ki so osamljeni.
- Za nekatere od teh skupin je značilna tudi nizka stopnja izobrazbe, pogosto tudi nizka stopnja pismenosti.

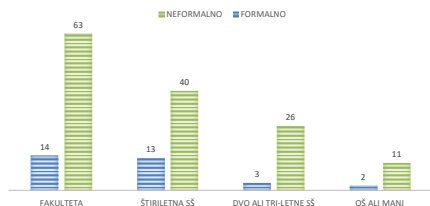

Dosežena izobrazba in udeležba v izobraževanju odraslih

Vir: Anketa o izobraževanju odraslih; EUROSTAT, 2007

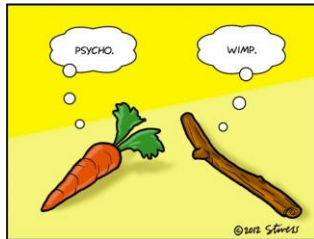

Razumevanje motivacije

"Večno" vprašanje izobraževalnih in andragoških raziskav.

Je motivacija sociološki ali psihološki problem?

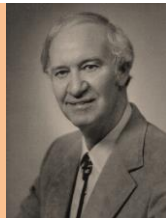

Vloga izobraževalca odraslih pri spodbujanju motivacije za učenje

M.S. Knowles poudarja:

- Vzpostavitev vzdušja
- Skupno načrtovanje
- Ugotavljanje potreb udeležencev
- Skupno oblikovanje ciljev programa
- Skupno načrtovanje učnih izkušenj

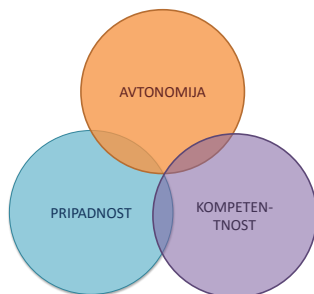

Deci in Ryan (2000): motivacija se razvije, ko so zadovoljene temeljne psihološke potrebe

---

Zakaj se "nekateri" ne izobražujejo?

- **Kvalitativne raziskave izobraževalnih ovir** (Hayes, 1987, 1988; Beder, 1989, 1990; Quigley, 1997)
- **Skupne ugotovitve:**
  - nizko samozaupanje za učenje
  - vrednote referenčnih skupin
  - družinske obveznosti
  - negativna stališča do izobraževanja
  - nizka prioriteta
- **Quigley:** izobrazba kot nekaj zaželenega, "šolanje" kot nekaj nesprijemljivega.

Vzroki negativnih stališč do izobraževanja

1. SOCIO-EKONOMSKI STATUS

Nizko vrednotenje izobraževanja kot značilnost določenega socialno-ekonomskega razreda.

Odrasli iz nižjih ekonomskih razredov bolj cenijo praktično delo kot intelektualne naloge.

Delo je pomembnejši življenjski cilj kot učenje v šoli.

2. SLABE IZKUŠNJE IZ ŠOLANJA

Prejšnje šolanje manj izobraženih odraslih prežeto z neuspehi in konflikti.

Negativna stališča oblikovana na podlagi neposrednih izkušenj, ki so bile neprijetne in so vsebovale malo spodbud.

Fingeret (1984) tako razumevanje označuje kot "deficitarni model" izobraževanja odraslih.

Deficitarni model razumevanja udeležbe v VŽU

- Udeleženci programov za opismenjevanje so po tem modelu krhki in s primanjkljaji – potrebujejo obravnavo, „rehabilitacijo“ in pomoč. Predvideva, da se bodo šele takrat bili pripravljeni vključiti v (prevladujočo) družbo.
- Ta model razume izobraževalni proces kot konflikt med subkulturami. Večinska, "prava" kultura mora "popraviti" manjšinsko.

Alternativni ~~Deficitarni~~ model razumevanja udeležbe v VŽU

- Alternativni model poudarja razumevanje manj izobraženih odraslih, razumevanja njihove identitete, (sub)kulture ipd. Z njim se skuša razumeti izkušnje in življenje te populacije in z upoštevanjem teh značilnosti oblikovati izobraževalne programe.
- Field (2006): problem je v povezovanju VŽU z gospodarsko rastjo in poudarjanjem „nujnosti učenja“.
- H. Ahl (2006): razlikovanje med "motiviranimi za učenje" in "nemotiviranimi za učenje". Koncept "motivacije" kot oblika nadzora in usmerjanja.

Ugotovitve nekaterih novejših raziskav v zvezi z motivacijo odraslih za izobraževanje

- M. Carlén (1999): Delo in izobraževanje sta dve ločeni praksi, ki sta tesno povezani s poklicno ali razredno identiteto posameznika. "Vloga delavcev je predvsem, da proizvajajo, ne pa da se izobražujejo."
- Salling-Olesen (2004): Ljudje so, čeprav deloma pripravljeni za udeležbo v izobraževanju, hkrati tudi vpeti (omejeni) v neke strukture, okoliščine in lastne značilnosti, ki določajo možnosti njihovega delovanja.

Razumevanje motivacije pomeni tudi razumevanje (socialne) identitete posameznika.

Nobena skupina nima samo ene identitete!

To, da se pripadnikom posameznih ranljivih skupin pogosto pripisujejo določene značilnosti, ki jih ti posledično prej ali slej tudi prevzamejo vodi v [stigmatiziranje](#) in [marginalizacijo](#).

Pomen mentorstva v teh skupinah

Uspešnost odraslih v izobraževanju je odvisna od:

- kakovosti in količine socialne opore;
- kakovosti poučevanja;
- samozaupanja in asertivnosti;
- pomoči, ki jo od mentorja.

Vloga "filozofskih prepričanj" mentorja

- Posameznikova siceršnja prepričanja o življenju – njegova življenjska filozofija – vplivajo tudi na njegovo mentoriranje oz. poučevanje (Apps, 1989).
- Apps govori o petih kategorijah:
  - o učiteljevih prepričanjih o odraslih kot udeležencih izobraževanja,
  - o učiteljevih stališčih o ciljih učenja in izobraževanja,
  - o vsebini izobraževanja in učenja (kaj se učiti in od kod),
  - o učiteljevem odnosu do izpeljevanja učnega procesa (kako se odrasli učijo) ter
  - njegovem odnosu do vloge, položaja in delovanja učitelja v procesu učenja in poučevanja

---

Vloga mentorja pri delu z ranljivimi skupinami

- Naloga programov za te skupine je torej (tudi) ozaveščanje – mentorji naj bi pri udeležencih spodbujali zavedanje o vzrokih njihovega položaja, revščine, izključenosti...
- **Paolo Freire (1970): "Pedagogika zatiranih"** – ozaveščanje skozi učenje na podlagi izkušenj.
- Kritika tradicionalnega izobraževanja ("bančniški" koncept)
- V središču problemskega izobraževanja je **dialog**.

Paulo Freire (1921-1997)

Vprašanja za razmislek in diskusijo

- Katere značilnosti posameznih ranljivih skupin poznate iz svoje osebne izkušnje?
- Katere značilnosti ranljivih skupin menite, da pomembno vplivajo na njihovo pripravljenost za izobraževanje?
- Kako različne značilnosti vplivajo na proces mentoriranja, proces izobraževanja?
